

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY
 VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ NEDEL'U NA ŠESTNÁST' STRANÁCH.

Predplatná cena :
 Na celý rok --- 4 koruny --- hal.
 Na pol roka --- 2 " --- "
 Na štvrt roka --- 1 " 20 "
Jednotlivé číslo 8 hal.

Zodpovedný redaktor :
 EDVARD SÁNDORFI.

Majitel' a vydavatel' :
 JAN MOLNÁR

Redakcia a vydavateľstvo :
 Budapest, VIII. ker., József-körut 35.
 sem sa majú posilať predplatky, jako dopisy do novin,
 ohlásoky a náhodné reklamácie. Cena jedného 5 stĺpcového
 malého riadku je 20 hl. Rukopisy sa naspak nedávajú.

XX.

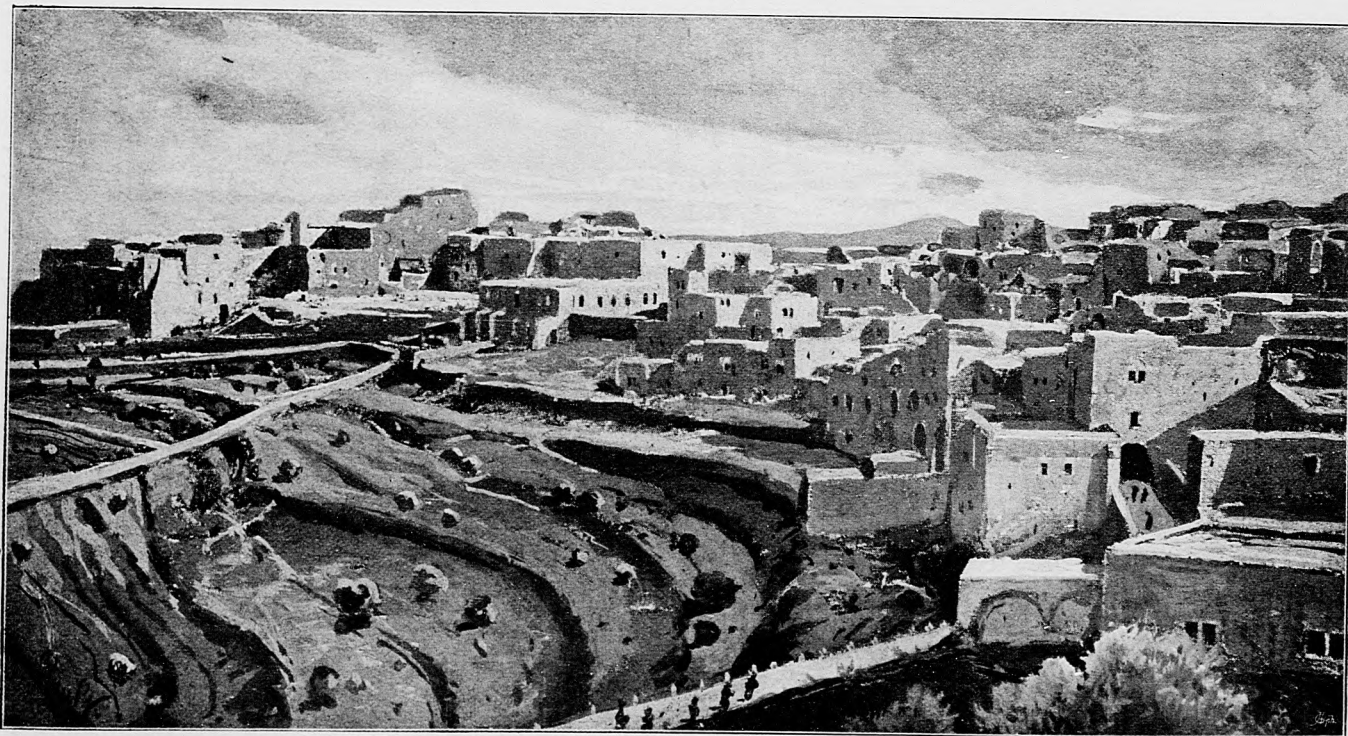
Ešte len dva-tri dni, a pokolenie ľudské vkročí do nového stoeletia: XX-ého.

Je to človeku prirodzené, že u prahu každej novej doby, každého nového roku zamyslíme sa a uvažujeme tie všeliaké možné spády očakávajúcich nás dejov.

Čo nám toto nové stoeletie prinesie, to len sám Pán Boh vie z jeho nekonečnej múdrosti. No my s naším ľudským rozumom môžeme len z predznakov robiť si možné následky o budúcnosti. A už tie predzaky sú také, že nenie nám možno očakávať nič dobrého; ba sa to tak ukazuje, že stojíme pred strašnými búrlivými

prievraty a pohybami celého človečenstva. Terajšie poriadky štátoprávne, politické, národohospodárske a zvlášť obranné a či vojenské sú európejským národom vonkoncom nesnesiteľné. To celá Európa nž aj dnes cíti a nebude tomu dlho, že to budeme všetci až desať násobne cítiť. Veď čo sa robí? Robí sa voľačo úprimne za dobrobyt ľudu? Z hola nič. Všetko, ale bez výnimky všetko ostalo prostriedkom ku udržaniu pyšnej veľmoci niekoľko desaťtisícov. Toto je nie jednoduchý žurnalistický (novinársky) výraz, lež je to samá skutočnosť, ktorá zapierať sa nedá.

Tu máme napríklad vojny. Podivná vec, že v posledných rokoch jedno za druhým kolke strašné vojny povstaly. Sotva skončila sa jedna

Betlehem.

už nastala druhá. Taliani dostali výprask v Afrike, Grékov nabili Turci, Amerika zvíťazila nad Španielskom. Anglia už vyše roka hrdúsi malunký národ Boerov a najnovšie strojá sa všetky mocnárstva europejské pohltat veľkú krajinu čínsku. Teraz ešte len prípravy si robia, ako keď mäsiari nože si brúšia.

Nuž a bolo týchto vojní národom treba? Zdaliž dobrobyt národov, polepšenie jejích hmotného a duševného stavu to vyžiadovaly? Ani zďaleka! Veď tie vojny tolko ľudských životov a tolko majetku pohlcú, že ani jeden jediný národ nenašiel by sa, ktorý by si vojnu sám volil. Omnoho vzáctnejšie by bolo národom, keby tých mnoho stotisíc vojakov s jejích ocelami a koňmi s jejích peňažným kapitálom šli radšie pilno chleba dorábať, aby sa bieda premáhala. Národy nikedy nežiadali si, ani teraz si nežiadajú nemilosrdne vyhubiť od korena slabšie kmeny a okmíniť ich o všetko, čo si snáď za mnohé stolia prácou a umom zadovážily.

Jako je to teda možné, že keď dľa ústavného práva po všetkých krajinách svobodný ľud sám seba spravuje skrze svojích zástupcov, že teda predsa proti vôle ľudu musejú sa tolki ľudia jeden druhého vo vojnách vraždíť? To je len tak možné, že všade po ministerstvách a parlamentoch zavládli bezbožní tyrani, ktorí falošným a násilnickým spôsobom pokynozili všetky dobré práva národov. A zakiaľ ľud bojuje právnou cestou za svoju svobodu, zakiaľ svoje práva dobija si dľa zákonov, zatiaľ tyrani majú na porudzi mizerné otrocké bytnosti, ktoré omotávajú ochotne katanské povrazy na hrdlá národov. A na túto hnusnú prácu svoju hovoria, že je to politika. Pravda že takých darebákov majú národy celé roje, a všetká tá sberba pachtivo hltá krvopotné zárobky, krv to národov.

A jestli to všade také poriadky panujú, nuž Uhorsko treba pomenovať akožto roztomilý vzor všetkých tých ludožrútskych poriadkov na prvom mieste. U nás všetko slúži len tyranskej veľmoci liberálov. Nech sa páči pomysleť si na čokoľvek, a ukážte len jednu vec, ktorá by nebola podriadená liberálnej veľmoci. Čo sú voľby? kedysi voľby sa prevádzaly tým cieľom, aby sa zvedelo, čo si ľud žiada a volí. Dnes pri voľbách robí sa všetkým prefikaným huncútsvom a násilím o to, aby mohli lepšiu vôľu ľudu zabíť. Cirkev? Kedysi be-

dlivo hľadali za hodnostárov cirkevných len takých mužov, ktorí svätým životom a umom vynikali a veľké zásluhy mali. Dnes dobrého kňaza o ten živý svet nedopustia k žiadnej hodnosti, lež kunštujú vždy politických nemých posluhov dostať pod biskupskú čapicu. Kedysi zamýšľali cesty, železnice a mosty robiť v prospech premávky a kupectva; — dnes pod zem, nad zem stavajú a búrajú, aby upevnili svoje liberálne okresy. Školy mali by byť pre výchovu, národa; dnes slubujú a stavajú sa nie pre výchovu ale výlučne len pre lákanie voličov do tábora judášov. Úrady všetky mali by udržiavať poriadok a vysluhovať pravdu pre dobro obecnstva; — dnes musí byť každý úradník pokorným sluhom a splášaným agentom veľkopanskej vlády liberálov. Kedysi veľmoži a vlastiotcovia lámali si hlavy a pracovali dňom nocou na tom, aby pozdvihli národy krajiny k dobrobytu a ubezpečili im svobodu; — dnes pracujú liberáli o groš a nadvládu. Kedysi boli by sa statoční páni hanbili, vypožičať si od chudobného, — dnes sú liberáli pyšní na to, že môžu s pomocou židov strháť aj tú zožrácku kabelu tomu znivočenému sedliakovi.

Takýmto poriadkom sa teda strojíme vkročiť do toho XX-ého stolia. — Ale čo-že si taktom medzi rečami myslíte páni liberáli, že vám to tak na veky potrvá? Aha, potrvá! — kto vie, či nebudete v tom XX-tom stoli preklínať ešte aj toho, kto tú liberálnu politiku vymyslel!

Jesto jedno prorocstvo, ktoré na koniec tohoto a na začiatok XX-ého stolia veľké vojny predpovedá a spomína aj hrozné vraždy. Vojny by boly teda už tu — ale aj bez všetkého proctva musí to badať každý, že bezbožný smer svevolných liberálov vyvolá strašnú pomstu podjarmenej chudoby.

Ako sme spomenuli — europejské národy nebudú vstave vydržiať terajšie liberálne besné poriadky. Z tých vojní nič dobrého vykvytnúť na žiaden pád nemôže! Keď len na všetky strany v tolkých vojnách tolke strašné peniaze a majetky sa znivočily, či toto nepocítia národy? Jakože by nepocítily! Môžeme sa úfať o rok o dva že sa bieda — následkom tolkých útrat vojenských — všeobecne zdvojnásobní: ľud teda podfahne nenesiteľným farchám. A čo-že si myslíte, — že ten ľud vám k vôli pôjde potom zahynúť? To nie, lež pomáhať si bude. Ak si pomôže tým, že

liberálov právnou cestou odozenie, bude dobre; ak ale pre vašu tyranskú neustúpnosť nedopustíte mu svobody a práva čoby sa aj potrhá, nuž v tomto páde bude si pomáhať ináč, a to už potom sotva bude dobre.

Počujte teda vy liberáli, nedrážte nám ten hladný ľud zase vašimi volencierstvami pri voľbách! Ešte máte čas uspokojiť tríznené národy, ak len kolko-toľko spravdivosti ukážete oproti svobodnej vôle ľudu. Ale keď sa Boha báť nebudete a budete zase tak naháňať ten ľud, aby ste ho potom s vašou liberálnou väčšinou ešte viac znivočili mohli k vôli vašim mastným hrcom a židom: to veru si zle narobíte. Keď ten ľud nebude mať čo stratíť, a bude vidieť že proti vám ani tak ani tak nemôže nič, viete čo potom spraví?

Nuž uhádnite si a premýšľajte nad tým teraz, aby v tom XX-tom stolytí nezastyhla vás popri trestu božieho aj pomsta ľudu. E. S.

POLITICKÉ CHÝRY.

Volebné pohyby.

Nový volebný zákon síce zakazuje úradníkom kortešovať, ale p. ministerpredseda ráčil zákonu krky vykrútiť tým liberálno-spravdivým rozkazom, že áno, môžu preto «kapacitovať» voličov. Čo to slovo kapacitovať znamená, na to dávajú už niektorí slúžneci odpoveď ako n. pr. prievádzky Filberger. Tento človeček ako nám píše mal odjakživa chlapčenské kaprice a teraz že behá popjašený k vôli nie ľudu lež k vôli podžupanovi, ktorého brata chce by silou-mocou za ablegáta. Statoční ľudia tak zvykli robiť, že priateľský sa chovajú oproti tým, z grošov ktorých žijú, len keď má z toho pôžitok, keď môže sa za dobré čím väčším huncútstvom odplácať. Že čo má p. Filberger proti etihodnému p. Jurissovi a prečo domriza poriadných voličov prievádzkeho okresu, to nevieme. Slúžny je nie pánom vôle občianstva, lež zákon je pánom a on povinný je byť verným a nie zlostným sluhom záujmov svojho okresu. Povedzte páni Bratia prievádzky vašiemu slúžnemu toľko, že vy si etíte a milujete pána veľkomožného Jurissa a žiadného iného za ablegáta nepotrebuje, a že ak je p. slúžny poriadný človek, nech vám radšie za toho človeka pracuje, ktorého si okres vyvolil.

Liberali budú — jako sme spomenuli — aj novinámi

kortešovať. Okrem slovenských denných novín, budú aj rumunské pod tútorstvom Szélla, aj srbské, v ktorých sa bude zase Bánffy Srbom lichotíť.

Upozorňujeme znovu všetkých priateľov ľudu, aby chránili ten nevedomý ľud od takýchto novín. Vôbec nesmieme dopustiť, aby ľudia privykli na také noviny, ktoré za vládne peniaze draho redigované sú len tým cieľom, aby ľud nezbadal, že je poslušným dobrým bláznom svojich liberálnych dojičov. A popri politike nemáte v tých novinách nič náboženského, len kadeaké talafatky o láske, o bozkoch. Takéto čítania nie sú pre náš ľud. Keď už chcete ten krajiar dať za denné noviny, to si kúpte radšie «Slovenský Denník» čo v tlačiarňi sv. Gerharda vychodí. Tieto noviny zdajú sa byť poriadnejšie.

Návrh o zrušení národnostného zákona.

Stolyčný výbor gemerský mal 18. t. m. riadnu schôdzu. Na pretras prišiel medziiným i návrh stolice háromszékskej, v ňomž sa žiada, aby snem zrušil národnostný zákon, zabezpečujúci nemaďarským národom právo materinskej reči. Výbor sa ku návrhu pripojil. — O tejto veci píše maďarské noviny, že zákon treba podržať, aj ministerpredseda vyslovil sa v tomto smysle. — Naproti ale všetky neodvyslé nemaďarské noviny hlásajú, že áno, treba je ten zákon jednoducho zrušiť. Prečo to žiadajú tie noviny a prečo i my? Preto, lebo národnosti by zrušením toho zákona nič neutratili, lebo ten zákon je síce na papieri ale v živote ho nikde prevedený nenajdete. Načo teda klamať svet s takým zákonom? Je on nemaďarom iba na potupu a posmech. Udržanie teda toho zákona jako keby vo vyfatej hore trčaly jágerské a hájnické domy, a poľesní by vážnou tvárou obchádzali po poli ako predtým po hore.

Z Nitranskej.

Výbor nitranskej stolice mal 18. t. m. riadnu schôdzu, ktorá veru mnohých nemile prekvapila. Všeobecný rozruch pôsobila hneď zpráva podžupanova. Proti hlohovskému hlavnému slúžnemu, Ludvikovi Tóthovi, prišlo vraj oznámenie, že svoj úrad zneužíva a že sa dal podplatíť. Oznámenie pozostáva z 30 bodov, a čo jeden to pichlavejší. Napriek ťažkým obvineniam výbor disciplinárne vyšetrovanie ešte nenariadil; dá si najprv predložiť dotyčné úradné písma a dľa týchto rozsúdi. Zprávy o platení dane byly uspokojivé, rešancií je veľmi málo. Za to bola ale tým väčšia nespokojnosť pre zlé cesty, natoľko, že výbor zpravu cestového dozorecu nevzal na známost. Odohral sa na výbore i jeden veselý príbeh. Školdozorca Gustáv Libertiny lichotive hovoril o nitranských učiteľoch, lebo vraj s veľikým úspechom fabrikovali zo Slovákov čiro-čistých Maďarov. Tak sa zdá, že toto tvrdenie bolo až príliš jalové. Kr. fiškus Gejza Chudovský totiž zle nedobre na školdozorecu; škandal — vraj — ako sa Nitra pomaly maďarčí. Zpomedzi 9800 školských detí sa vraj len 31 naučilo po maďarsky, ostatných 9769 nevie ani slova. Takýto nepatrný bol úspech vo školách evanjelických. Katolícké školy naučily

maďarčine šiestu, židovské až tretiu časť celého žiactva. Výbor upravil na evanj. seniorálneho dozorcú žalobný spis.

Vojna v južnej Afrike.

Po víťazstve nad generálom Clementsom Búri už vtrhli do Kapskej kolónie. Čo nepodarilo sa hrdinskému Dewetovi, nie tak pre veľkú silu Angličanov, kommandovaných so troch strán proti nemu, ako pre nepredvídané povodne, to skoro zatým podarilo sa druhej časti búrskeho vojska. Búri bojujú podľa jednotného plánu. Vtrhnutie Búrov do Kapskej kolónie je veľký úspech. V Londýne sú zdesení, boja sa následkov. V Kapsku jest mnoho horľavej látky, Búri môžu tam spôsobiť veľký požiar. I hlavné veliteľstvo muselo pochopiť značenie toho, že Búri sú už v Kapskej kolónii, lebo prestali prenasledovať Deweta. — Tieto víťazstvá Búrov sú ozaj nepochopiteľné zázraky. Veď všetkých vojakov búrskeho je len 2500 alebo 3000 mužov. A Angličani poslali proti nim doteraz asi 300 tisícov. Z týchto asi 70 tisíc mŕtvých a ranených Angličania utratili. Mnoho sa ich vysílilo a vrátilo nazad a čo ešte tam ostali, tým sa tiež krivdí bojovať.

Kitchener, anglický veliteľ nevie teraz kade sa má hýbať proti Búrom, lebo títo ako strela lietajú po celej krajine: hneď ich máte inde a inde. Kitchener si žiadal nové vojsko od vlády anglickej ale to vláde nepovolili — tedy nebude tých nových vojakov.

«Listy Svätého Antona.»

Iste len božskej prozretelnosti máme pripisovať vzniknutie novej pobožnosti ku sv. Antonovi paduanskému. Tá okolnosť, že tento divotvorný Svätý pomáha v hmotných potrebách nielen tým, ktorí sa ku nemu utiekajú, lež spolu aj chudobe, objasňuje nám tú všeobecnú obľúbenosť novej tejto pobožnosti.

Otázka chlebová bola od jakživa taká, že ten kto ju šťastlivo rozlúštil, získal spolu aj dôveru a povďačnosť so strany tých, ktorým sa odpomohlo. Táto dôvera a táto povďačnosť oproti divotvornému Svätému cirkve našej katolíckej isteže len blahodarne pôsobí môže ku vzkrieseniu oslablého ducha kresťanského. A preto, že aj hriešni ľudia, ba aj inoverci a neverci zkusili zázračnú pomoc nášho Svätého, nás oprávnene môže naplniť tou sladkou nádejou, že ešte aj tí hriešníci a neverci privinú sa ku cirkvi tej, ktorej Svätý divotvorca im v biedach pomáhal.

Preto podujal som redigovať pre slovenských veriacich «Listy svätého Antona.»

Časopis bude riadne vychádzať od nového roku (prvé číslo rozpošleme už ku vianočným sviatkom) na 1-ého v každom mesiaci. Cieľom jeho bude povzbudiť dôveru v zázračnej moci sv. Antona, tohoto Patróna chudoby, pri tom však zaoberať bude sa so všetkými katolícku cirkv sa týkajúcimi otázkami, ba krome týchto budú v ňom aj iné, rozmanité zprávy, aby zodpovedal veškerým duševným potrebám. Vychádzať bude na 16. stranách s obrázkami, bude teda len o poznanie menší, ako je «Kresťan».

Predplatná cena budú 2 koruny, ktoré posielajte na adresu: Redakcia «Listy Svätého Antona» Budapešť VIII., Szentkirályi u. 28.

So srdečným pozdravom na všetkých mojich Rodákov a Rodáčky privolávam v Bohu napred! E. Sándorfi.

Soznam milodarov na kostol Božského Srdca Ježišovho v Stankovanoch.

Číslo 5.

Z Lúček (Liptov) obetovali po 40 halierov: Ján Pažitka, Jozef Bori, Ján Bursa, Ondrej Ševc, Jozef Dornik, Jozef Bursa Kováč, Pavel Druska; po 20 halierov: Jozef Michal Kolár, Jozef Michal Pšenko, Ján Michal Masiar, Ján Druska Matko, Pavol Pecho, Ondrej Malík, Jozef Mesiar Lojkovič, Jozef Flega, Michal Salva, Ilona Bursa, Ondrej Kováč, Jozef Zachar Bursa, Eva Jarček, Ondrej Druska, Ján Druska Buček, Ján Druska Forverts; po 10 halierov: Jozef Bobček, Jozef Brčik, Štefan Bursa; po 1 korune: Ján Horvát Šenko, Matej Buzak, Ján Ulík, Ondrej Bážik 2 kor., Ján Knyazoviczky 50 hal., Jozef Pažitka 16 hal., Ondrej Matul 80 hal., Michal Zachar Bursa 30 hal., Jozef Ševc 12 hal., Juro Druska Kováč 50 hal., Ján Brčik 10 halierov. Summa milodarov číslo 1—5 388 korun 64 halierov.

Božské Srdce Ježiša, odpláť dobrodincom našim všetko to dobré, ktoré Ti oni obetovaním na ozdobenie kostola nášho ochotne preukázali. Požehnaj im za to časne i večne!

Jaké kalendáre máme kupovať?

Veľmi odporúčame «Sväto-Štefanský kalendár». Vydáva Szt. Gellért nyomda, Budapešť, VIII. Práter-utca 44. Kalendár tento je už dosť z predošlých rokov známy našim čteným čitateľom. Čo sa zovňajšku kalendára týče, bude on veľkolepým a prekvapí tohoto roku et. odberateľov. Ale aj obsahom bude sa líšiť od všetkých iných kalendárov. Lebo okrem náboženských článkov sú v ňom aj také, ktoré ubohého ľudu až veľmi z blízka sa dotýkajú a sú v ňom také pravdy hlásané, ktorých nikde inakde nedočítate sa. Pritom utešené rozprávky a obrazy činia tento kalendár skutočne drahocenným. Vyznáme sa, že by nám bolo veľmi vzácné, keby et. čitatelia naši usilovali sa čo najviac rozšíriť kalendár tento, aby naše pravdy a ponosy ozývaly a pretriasaly sa po všetkých kútoch našich ubohých Rodákov.

Cena jedného výtisku je 30 kr. (60 hal.), 10 výtiskov 2 zl. 50 kr. (5 kor.), 20 kusov 4 zl. 50 kr. (9 kor.), 50 kusov 11 zl. (22 kor.) už aj s poštovou trovou ak peniaze napred pošlete.

V tom istom duchu písaný je aj «Kresťanský ľudový kalendár» s utešenými obrazmi a rozmanitým obsahom. Cena tohoto je len 25 kr. (50 hal.), 20 výtiskov stojí len 3 zl. (6 kor.), 50 výtiskov len 7 zl. (14 kor.). Tieto výborné dva kalendáre dostať len u «Szent-Gellért-nyomda, Budapešť, VIII. Práter-utca 44.

Reč Jána Molnára.

(Dokončenie).

Hlavné je ale, aby sa čistota volieb pri krajinských vyslaneckých voľbách javila. A v tomto ohľade ako stojíme? Abych len jedno spomenul, uvádzam to jednanie ministra vnútra, že na administratívny učebný beh vymenoval za učbára Ludovíta Jamričku, pécelského notára. O tomto Jamričkovi dňa 12. júla 1898 píšú nasledujúce veci noviny: «Výrok v súdobnej záležitosti gedelovskej voľby. U peštianskeho súdu dnes prečítali pred Ludovítom Jamričkom, notárom pécelským výrok Kúrie, ktorý odsudzuje verného korteša liberálnej vládnej strany za 14-eré podplácania a kupovanie vót na zaplatenie 210 zlatých.»

No, ctená snemovňa, my gratulujeme k tomuto voleniu a vymenovaniu pána ministra vnútra. Lebo z toho jasne vysvitá, na jaké čisté volenie bude tento učbár svojich žiakov notárov učil. Ale vidíme z toho aj to, že s jakou pevnou vôľou a pilnosťou sa chystá ctený pán minister vnútra na čistotu volieb, keď na administratívnom učebnom behu takého, práve na poli čistoty volieb biľagovaného človeka postaví nad hlavu tých, ktorých povolanie je, aby strážili nad čistotou volieb-

Slovom, ctená snemovňa, ja hľadám v účinkovaní p. ministra vnútra to, na čo sa odhodlal, t. j. očistenie administrácie a zabezpečenie čistoty volieb. Hľadám, hľadám, ale nie ja som vinen, že v tomto ohľade pravdivé je to, čo o mne nedávno p. minister ráčil povedať, že ja vždy hľadám niečo tam, kde neni nič. Nie nový systém, lež nových ľudí žiadame, ďalej rozšírenie hlasovného práva a tajné po obcách zavedené hlasovanie, lebo len s novými ľuďmi, v ktorých prešlo zadržanie zákona do krve a v tom systéme, ktorý som bol spomenul, vidím zabezpečenú čistotu volieb.

Soštátnenie škol, ctený p. minister výučby a kultu, ide tiež v plnom prúde, ba vidí sa mi, že celkom systematické. Pán minister výučby a kultu tvrdí síce ustavične, že on len tam soštátňuje, kde ho na to náboženské predstavenstvá prosia, ale práve preto nemôžem porozumeť, čo môže byť tomu chyba, že pán záhrebský arcibiskup, pod ktorého cirkevnú vrchnosť patrí Muraköz, s mojím vedomím už tri rázy písal do ministeriumu výučby a kultu, aby zastavil soštátnenie náboženských škol, ktoré sa tam chystá.

My sme vždy boli, sme, a aj budeme oproti soštátneniu náboženských škol, lebo my školy nielen ako vyučovacie, ale aj ako vychovávajúce ústavy pochopujeme. Na dosiahnutie tohoto cieľu ale neni dostatočné to, čo pán minister ustavične vyzdvihuje, aby sa totiž náboženstvo týždenne v dvoch hodinách riadne vyučovalo, ale potrebné je, aby celé vyučovanie jeden duch, a síce duch náboženský prenikol, lebo vieru žiadne štátne učenie vynahradíť nemôže. A na to mi tým viac naliehamo vidiac, že už aj učiteľstvo a učbárstvo bedáka a ponosuje sa na ten ohromný mravný úpadok, ktorý pri ziacstve ustavične pozoruje a vyzýva na obranu patričné

kruhy, jako to činil i len nedávno — aj pán minister kultu a výučby o tom dobre vie — František Kemény, direktor reálky v Temešvári na krajinskej schôdzke učbárov vzťahom na stredné školy, a učiteľstvo vidieku Aradu vzťahom na ľudové školy.

Nemôžem teda dôverovať v takej vláde, ktorá ani na poli administrácie, ani na poli čistoty volieb, a ani na poli výučby nemôže vykázat také výsledky a úspechy, jaké by sme my žiadali a ktorá ešte ani oproti našej uhorskej štátnosti neprejavuje dosť citu.

Jedon svätý odznak našej uhorskej štátnosti je uhorská svätá koruna, bez ktorej nemôže byť panovník kráľom v tejto vlasti. A čo vidíme? To, že z tohoto svätého odznaku nielen že odflamujú na vsehucelišti netrestane križe, ale aj na obrazoch miesto svätého križa zaplnia židovskou hviezdou «mogen-doved», jako sa to stalo včúľ v auguste v Ónode, kde na meniny jeho Veličenstva zo žinagogy tak vypravená zástava visela, a jako to aj tu v Pešti, srdci krajiny bársko môže vidieť v Kráľovskej ulici pod 1. číslom, kde u knihkupca Schlezingera už od mesiacov je vystavený vo výklade na aksamiete vyšitý krajinský címer, na ktorom je miesto križa zamenený židovským «mogen-doved». My to, ctená snemovňa, nedržime za smiešnú, ale za veľmi vážnu vec, lebo címer krajiny nielen tak sa môže uraziť, že s neho odlomíme križ, ale aj s kreslením a vyšívaním tam nepatričných vecí, ako sa o tom v kodexi trestných zákonov bársko presvedčiť môže.

Nie, ctená snemovňa, my sa voči takej vláde nemôžeme chovať s dôverou a hlavne voči p. ministerpredsedovi, ako sme sa nechovali aj voči jeho predchodca.

Prečo? Snáď sa podobajú jedon druhému?

Nie.

Celý svet rozdielov je medzi nimi. Lebo jaký bol Bánffy? Ostrý, dráždivý a násilenský; včulajší p. ministerpredseda je milý, zdvorlivý, lichotný. Násilenstvo, ktoré Bánffy mnohorázy sám užíval, a viac rázov u svojich podriadených trpel vyzvalo hrudy k činu, aby sa čím pevnejšie usilovali na očistenie administrácie: ctený p. ministerpredseda je menej agresivný, sladkými rečiami opojí a uspi duše, aby vidiac nevideli, čujúc nečuli, utisknutí nebedákali, oproti sa tým menej stavali ale zaľúbili si utlačenie, teda on je nebezpečnejší od Bánffyho. A ešte jeden rozdiel je medzi nimi, a síce že barón Bánffy nehlásal nepravosť, nezákonnosť a nespravodlnosť, ale konal, a pán ministerpredseda Széll právo, zákon a spravodlnosť hlásá, ale nekoná.

!Zaosek!

Ctení čitatelia Krestana!

Že je *Zaosek* veľká stonoha, to et. čitatelia naši dávno dobre viete z jeho článkov v našom časopise uverejnených.

Jeden raz poslal mi dlhší článok, že vraj humoresk, s nápisom: «*Dedinský hasič*». Ja som pri čítaní tohoto «hasiča» od veľikého smiechu temer ochorel a hneď

umienil som si, že ho dám vytlačiť osobitne a našpikujem ho ešte aj s obrazom. O tomto hasičovi len toľko chcem povedať, že namyslenosť a pýchu ešte nikto tak chutno na posmech neobrátil, ako *Zaosek* v dielku tomto. A je všetko tak na vlas, tak pravdive vymuštrované v ňom, ako sa to v opravdu stáva v živote. Zvlášte tieto vlastnosti dielka dodajú mu absolútnej, večnej ceny tak, že slovenská krásospisba bude museť ním porátať.

Pridal som k tomuto humoresku aj jednu básnickú veselú rozprávku s nápisom: «**Mlynár a pltníci**». Je to smiešna smutnohra jedného korheľa, teda obsahuje v sebe výborné mravné naučenie zvlášte pre náš ľud slovenský. Pôvodcom mu je *M. D.*, mladý šuhaj v Bosne. Ponevadž zbadal som v jeho z XI. spevov pozostávajúcej rozprávke povážlivé vlohy básnické, dal som teda i toto dielo vytlačiť tiež s jedným obrazom.

Knížočka, dielka tieto obsahujúca výnede z tlače prv, než tento oznam čítať budete. Ak chcete mať dobré, veselopoučné čítanie *objednajte si hneď knížočku túto*. Bude stáť *len 10 kr.*, aby ste si ju každý obstaral môhol. *10 výtiskov* dostanete za *90 kr.*, *25 výtiskov* za *1 zl. 60 kr.* a *50 výtiskov* za *3 zl. 75 kr.* Zasiela sa len na predbežné doposlanie obnosu — *poštové trovy* nebudete mať žiadne, tie *znášam sám*. Knihkupcom pri väčších objednávkach podám znižované ceny dľa dohodnutia. Nápis knížočky bude: «Dedinský hasič, napísal: *Zaosek*, vydal *Edvard Sándorfi*. Budapešť VIII. József u. 28, 3.» Pište mi tedy takto: Pošlite mi ... výtiskov «Dedinského hasiča» od *Zaoska* s obrazom. Adresu pište takto: **Edvard Sándorfi, Budapešť, VIII. József-utca 14. sz. ajtó 3.** a ja vám žiadané hneď pošlem.

S rodáckou úctou

Edvard Sándorfi.

O príčinách opilstva a niektorých liekoch proti nemu.

«Alkohol je najväčším nepriateľom blahobytu národného a štátneho.»

(Dokončenie.)

5., Porekadlo hovorí, že: «príležitosť robí kmína». Nuž a či je to bližšie príležitosti vedúcej ku hriechu opilstva, nežli je kréma? «*Čím viac krčiem v obci, tým viac v nej korheľov.*» Potešiteľné je to počínanie so strany krajinskej vlády, že ona ku prekazeniu záplavy socializmu bere sebe ku pomoci vb. duchovenstvo a učiteľstvo, uznávajúc s týmto, že ono veľkú má moc a vládu poblúdený rozum a rozbúrené srdce do riadneho, pokojného stavu nazpäť uviesť. Tým smutnejšie je však zase to počínanie, že ona ľud náš pustošiacie opilstvo, ktoré občanov krajiny olupuje mravnosťou a majetku a tak priam do náručia zkazonosného socializmu ženie, nielen že neprekáza, ale ani duchovenstvo ani učiteľstvo nepodporuje v ich sľachetnom, ľudomilnom namáhaní, ktorým oni ľud náš z pazúrov tej pekelnej náruživosti vytrhnúť chcjú. Ano, tam v protivnom tábore stojí, proti ním bojuje; ničí zdarné výsledky ich sľachetného namáhania. Silné hrady stavia k zachráneniu nimi prenasledovaného nepriateľa

pokolenia ľudského. — Hja, čím viac licencií, tým viac krčiem, čím viac krčiem, tým viac sa čapuje (stáča), a takto viac natečie peňazí do štátnej pokladnice. Darmo je, «Geld regiert die Welt», hovorí nemeec, po slovensky: peniaze vládnu svetom! Máme síce zákony a vládne nariadenia, dľa ktorých na toľko a toľko duší istý počet krčiem padá v jednej obci, že má krčmár o istej hodine krčmu zatvoríť, toľko a toľko jednému zborgovať atď. Ale, Bože môj, to všetko mi tak prichodí, ako povoliť na pr. paľáčom osadu podpaľovať a pritom žiadať od hasičov, aby bedlili, žeby celá osada nezohorela!

Poukázali sme na záhubné následky opilstva; príkladmi z praktického života dokázali sme, aké sú to príčiny, ktoré ľud náš do náručia tejto prekľatej náruživosti ženú. Nádobno nám teraz o liekoch proti tejto oškľivej duševnej chorobe prehovoríť, ktoré by ľud pijanstvu odaný pred zkárou zachránily.

Častokrát čítame sem-tam v novinách oznam s nasledujúcim obsahom: «*Opilstvo možno vyliečiť už v mnohých prípadoch skvelým výsledkom užívaným Antibetinom atď.*» Márne tvoje namáhanie, milý apatikáru! Keď by pijanstvo len telesný oheň, len prirodzená žižň bolo, vtedy by ho snáď bolo možno s tvojim Antibetinom udusiť, nuž ale ono je viac oheň duše, páľčivá náruživosť, fažká choroba duševná, a k tejto vyliečeniu celkom iných liečebných prostriedkov treba, než aké sa v apatiekach predávajú.

Starý Špartania, aby mládeže svojej korheľovanie zhnusili, opili otrokov svojich a v tomto stave ich mladikom predstavili. Na takýto spôsob si špartanská mládež opilstvo zoškľivila, a historia až po dnes vychvaľuje statných Špartanov! Tento driečny pohanský národ bude kedysi pred súdnou stolicou božou na mnohé kresťanské rodiny žalovať, že ony — kresťanmi súc — maznavou výchovou zrovna privykaly dietky svoje k opilstvu, kdežto tamten — pravého Boha neznajúci pohan — usiloval sa synov svojich odtiahnuť od neho. Špartania teda s primeranou výchovou mládeže pustošili opilstvo.

Kresťanskí rodičia, nasledujte príklad pohanských Špartanov; usilujte sa, aby miernosť kresťanská, cnosť zdržanlivosti od liehových nápojov posväcovala vaše rodinné krby! «Či nám slobodno na strašné pustošenie opilstva sa založenými rukami pozierať?» — píše nemecký lekár Moeser — «Vy matky pomáhajte. Vo vašich rukách je mládež a budúcnosť! Vy musíte vo vašich domoch cnosť zdržanlivosti od liehových nápojov udomáčiť tak, že pečlivo bedliť budete, aby vaše dietky do 14-roku žiadného opojného nápoja nepožívaly, vyjmúc, žeby to svedomitý lekár zo zdravotného ohľadu vašich dietok za potrebné uznal, aby dieťa istý čas trošku vína alebo piva dostávalo. Ale toto je zriedkavá výnimka. Hor sa teda, milé matky, vašich dietok časné i večné blaho závisí od zdržania sa opojných nápojov. Až by ste mohli tento pôst až do 16., 18., 20. roku predĺžiť, tým lepšie: po ceste miernosti putujúci potomci vaši budú vám žehnať ešte i tam v hrobách vašich, a to je najlepšia odmena!» A či tento horlivý muž nemá pravdu? Zdáliz niečo ne-

možného požaduje od matiek kresťanských? Prizvukujeme, že z kresťanských domov vytvorenú miernosť a striezlivosť a s nimi i domáci blahobyť nazpät' priviesť povolane sú hlavne matky v kresťansko-kstolíckom duchu vedenou domácou výchovou. Ano, vychovať treba z dieťaťa jednu novú generáciu, ktorá oškliví si bude hnusné opilstvo. Navykať treba dieťať už od malička k miernosti v jedení a v pití, veď sa ony ľahko privyknu ku všetkému dobrému a peknému, len zavčas treba započat'. Mnohí nerozumní rodičia myslia, že keď sa dieťa ustavične jedlom napcháva, že mu to k zdraviu slúži. No až veľmi sa mýlia? Ja myslím, tie teraz tak úžasným spôsobom panujúce žalúdočné nemoce by nám vedely povedať, jak záhubná je nemiernosť v jedení, ktorej mnohí už jako malé deti navykli. Opojné nápoje by malé dieťať ani vidieť nemaly! Hja ale toto mnohý otec a mamička nechcú rozumieť. Oni radi ponúkajú: «Na, upi si vínečka, aby si mal(a) červené líčka!» — Ó, rodičia drahí, nepodávajte dieťaťu vášmu ten pohár, ale ho radšie o zem uderte, lebo mu nie posilňujúci nápoj, lež otravu a jed podávate! Dajte mu radšej dobrej čerstvej vodičky, to je jeho nápoj. Nalejte mu ráno a večer pohár mliečka, to je jeho sila, od toho bude mať i «červené líčka». Ďalej, nesmia sa deti do krčmy pre žiadne liehoviny posielat'. Na to majú rodičia starších upotrebiť. Česť tým stoličným vrchnostiam, ktoré zvláštne nariadenia vydaly, aby deťom niže 14-teho roku prístup do krčmy zakázaný bol. Tak podobne i duchovní a učitelia čo najprísnejšie bránia deťom chodiť do krčmy. Nech sa teda rodičia nestavajú oproti nariadeniam duchovnej i svetskej vrchnosti. — *Nech sú nie svodcami k zlému, ale pravými vychovávateľmi svojich dieťať; bo ináč beda im tu i vo večnosti!*

Toto by byly tie najpotrebnejšie pilulky proti strašnej chorobe opilstva k užívaniu domácejmu. Pozrime veď niektoré lieky pre tých starých, ktorí «pilní sú vo vyprázdňovaní pohárikov».

Sväté missie sú nábožensko-mravný boj proti nevere a iným hriechom a nepravostiam. Hrdinskí a nepremožiteľní vodcovia tohto boja tuho zápasia so všetkými zlostim, najsilnejšie útoky však oni proti opilstvu obracajú, a ku dokonalemu vykoreneniu tejto peknej nepravosti blahodárne «spolky striezlivosti» zakladajú hneď tam na bojišti. A jak dojímavý je to pohľad, keď zaťatí opilstva hriešnici tam pred oltárom božím so slzami v očiach sa požívania liehových nápojov zriekajú a s pevnou odhodlanosťou formálnu prisahu zkladajú po ceste svätej miernosti kráčať! — Je síce pravda, že sa všetci hriešnici neobrátia, to ani netvrdíme; však milostí sv. misii účastné kresťanské obce by nám vedely najlepšie povedať, jak veľký počet sa nachádza u nich tých, čo následkom vo sv. missiach obsiahnutých milostí kráčajú stále po ceste sv. zdržanlivosti. Nuž pýtame sa: *prečože sa neupotrebuje tejto výtečnej zbrane všeobecne na celej čiare proti prekliatemu pijanstvu!?*

Na poli nábožensko-mravnom v novejších časoch vyvinutý čulý život, tie rozličné boje a zápasy za neodvyslosť našej matky, Cirkve katolíckej v Uhorsku, zane-

chaly nám všeliaké užitočné ústavy ako sú: katolícky kruh (a iné čítacé vzdelávajúce spolky), ľudová banka, úverkový a potravný spolok, všetky ústavy, ktoré sú povolane mravný a hmotný blahobyť obecného ľudu zdvíhať a podporovať. — Keď teraz povážime, že niet obce, v ktorej by jedna alebo i viac krčiem nebolo, ďalej že sú krčmy útulne a školy pijanstva, a rozličných nepravostí, a že ich priľoživosť ta ženie mladých i starých: žiadame dôrazne, aby sa v každej obci postavil katolícky kruh a dľa okolností i úverkový a potravný spolok za protinožcu krčme. Zkúsenosť nás učí, že mnohí najviac z dlhej chvíle idú do krčmy, len aby sa im čas minul. Netečnosť, dlhá chvíľa robia ponajviac i z mládeže našej bláznivých milovníkov tancu v krčme, a tak hosfov smradľavých dedinských krčiem. V kat. čít. kruhu ale najdú čestnú zábavku starí i mladí jednako. Preplnený žalúdok pôstom liečia lekári. Duševný život obecného ľudu preplnený je nemiernosťou v pôžitkoch telesných. Telesnosť, roztopašný život udúša v ňom prirodzený zdravý rozum a šľachetné city srdca! Liečme teda túto povážlivú duševnú chorobu jeho i my pôstom tam v katol. kruhu, kde mu na miesto vína, piva a pálenky: užitočné, poučné a zábavné čítania a prednášky podávať budeme za pokrm a nápoj duševný. Následkom takéhoto pôstu obvyklej pijatky a poskytnutých všeužitočných vedomostí ožije ten udušený rozum, to zadlavené srdce: vystriezeve obecný človek, a bude vyhýbať krčme. Pomimo toho treba sa starať i o nejaké slušné zábavky ako sú: divadelné predstavenia, spev a kedy-tedy aj tanec k vóli mládeže, aby ľahšie zabudla na tanec v krčme. Úverkové a potravné spolky zase naučia ľud sporivosti a jeho dobrobyt, jeho šťastie zabezpečujú. Ó jak mocné sú tieto prostriedky zachrániť ubohý ľud náš pred zkázou, vyslobodiť ho z pút a pazúrov vyciavajúcich ho krvolačných parazitov! — Preto aj privolávame oným šľachetným dušiam, ktoré vytkly si za cieľ zakladať spolky tieto, ktoré veľké obety prinášajú za spásu ubiedeného ľudu s básnikom: «Sláva šľachetným! . . .

«Kto za ľudstva právo život posväti,
Kto nad krivdou biednych slzu vyroní;
Koho dar nezvedie, hrozba neskloní:
Tomu moja pieseň slávu zazvoní!

— Konečne proti rozmnožovaniu krčiem štátnymi licenciami máme tieto poznámky. Jestli záujem štátu požaduje, aby národ vlastní pracovitý, sporivý a dane krajinské platiť schopný bol: nech umenšuje počet krčiem dedinských. Jestli štát žiada, aby národ vlastní zdravý, silný a blažený bol: nech dá pozavierať krčmy v nedeľu a vo sviatok po dedinách; s tou najväčšou prísnosťou trestá a pokutuje nápoje falšujúcich, krčmy svoje pocelé noci otvorené majúcich a iné figle vystrárajúcich krčmarov. — Ó, veď ich je snád i prez 50 stotín takých! Tak podobne prísne trestať i tých rodičov, čo dieťky svoje do krčmy púšťajú. Keď chceme ľud náš od hífneho vyvandrovania do cudziny zadržať, pred záhubným socializmom zachrániť a drahú vlasť našu veľkou, blaženou učiniť: *tak nech duchovná a svetská vrchnosť svorne, spojenými silami pracuje na vykorenení záhubného opilstva.*

Riadky svoje zavieram slovami veľkého Széchenyiho : «Jestli všetko v svojej vlasti nechválím, z toho nasleduje : lebo ma nie tak slabý úväzok ku drahej vlasti viaže, ako volakedy syna Venusinho ku Psycheovi — nedostatok svetla. Jestly močariny a pustatiny našej otčiny spomínam a nechválím : z lásky k vlasti pochádza : lebo bych si radšie žiadal vidieť tam kvetúce záhrady, kde sú teraz

odokryje a karhá, ten mu nikdy není milým, bo uráža jeho márnomyseľnosť a šebectvo. Ale naším cieľom nie je hľadať a získať si mnohých takzvaných «dobroprajníkov», ktorí by nás dnes do neba zdvihali, zajtrá ale už blatom po nás hádzať v stave boli, jako totižto ich márnomyseľnosti hovieme, alebo sa im protivíme — ale aby sme osožili. Pravdu povieme vždy». *Imrich Toller.*

Pochod anjelov v noc svätú.

divé kačice a husi, alebo piesok a prach. Keď usilujem sa predsudky napádať, blúdné mienky oslabiť, roztýliť a mnohé hrdé slová nevedomostí na smiech obrátiť : z lásky k vlasti činím ; bo nikdy nemôžem veriť, žeby predsudok, blúdna mienka a nevedomosť základom mohli byť pokroku a blaženosti jedného národa. Keď tu i tam podlosť, zkazenosť a hnilobu trpkými slovami karhám : z úprimnej lásky k vlasti činím ; lebo viem, že proti takovým nákazám len correktívne prostriedky osožia. Včulajšiemu svetu len taký človek je milý a vzáctny, ktorý mu všetko chváli a obdivuje : kto mu do očí pravdu povie, chyby jeho

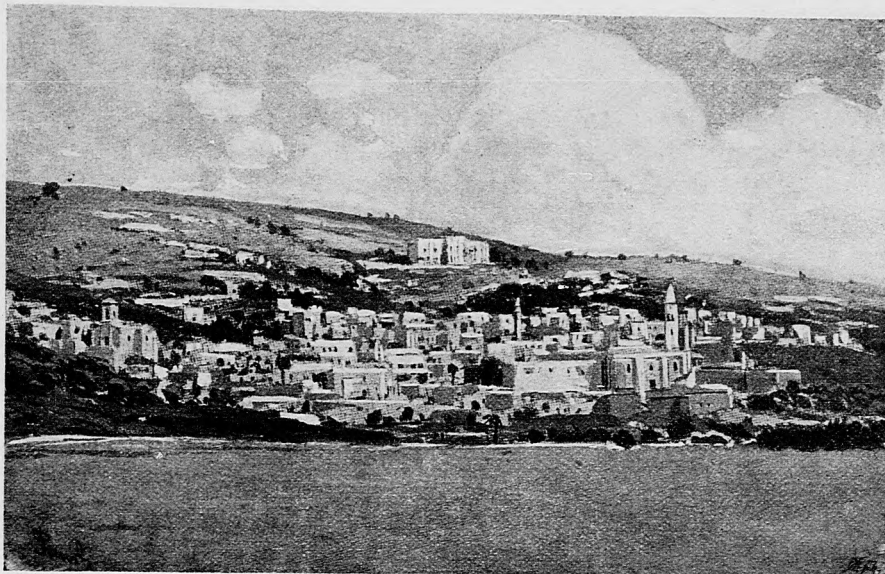
«Šťastlivý nový rok!»

praje : Zaosek, novoročný koledant.

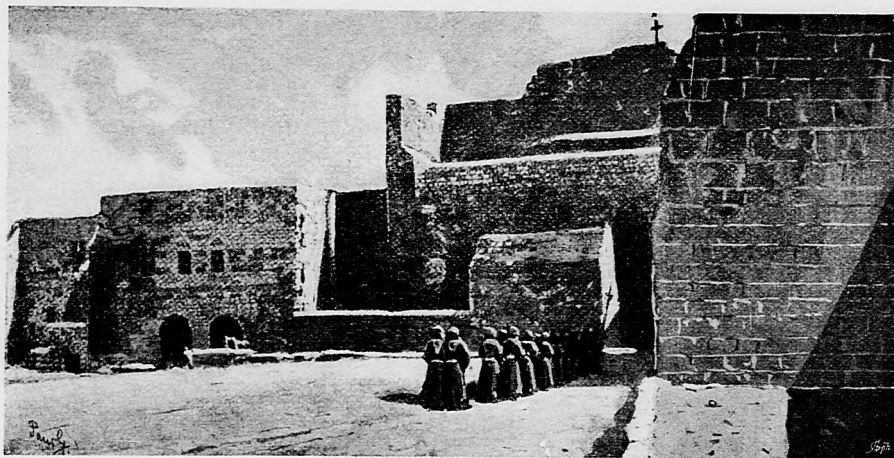
«Šťastlivý nový rok!» — Takto hovoria známi jeden ku druhému, keď sa v prvom dni nového roka stretnú ; a keď sa stretnúť nemôžu, to sebe písomne odkázu. Však ale ľudia to práve tak bez myslenia činia, ako aj ku. pr. bez myslenia hovoria : «dobré ráno, dobrý deň» len preto, lebo je to tak obyčaj hovoriť.

Nuž ale bársby tebe ten tvoj známy, priateľ alebo rodina aj s tým najlepším od srdca úmyslom šťastlivý

nový rok priali, čo to tebe konečne osoží? Preto veru ty sebe aj v tom šťastlivom novom roku môžeš rebro, snáď aj dve zlomiť, nohu vytknúť alebo aj špatné osípky dostať, ba aj zatvoríť fa môžu. Alebo truhlár môže prísť do domu tvojeho bez toho, žeby si ho žiadal sebe a môže tebe odmerať umrlčiu truhlu. Hrobár tebe môže pod holým nebom pripraviť posteľ na cintoríne. A ako ti známo je, ono sa to mnohým obyčajne prv prihodí, nežli by si boli na to pomysleli. Lebo ľudia to vyrátali, že každý boží deň 95 tisíc ľudí zomre na svete, a pritom smrť ani neustane, ani nenudí sa v tej robote ľudskej kožky sťahovať. A to do roka učini 50—60 miliónov tak, že na každú sekundu, t. j. zatiaľ, čo povieš: «jedna» — už jeden

Nazareth.

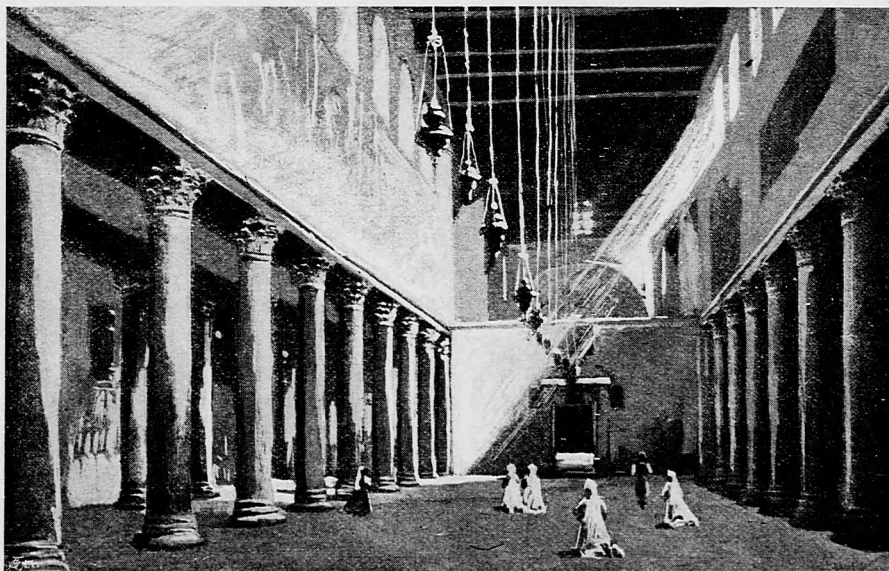
Vchod do betlemského chrámu — kláštor pp. Františkánov.

alebo aj viac ľudí na svete zomreli. Nuž a toto veru nenie žart! Môže byť, že medzi tými 60 millionami na smrť odsúdenými už aj ty si započítaný; a ty na to ani myseľ nechceš, ako aj iní, ktorí sú už mŕtvi, tiež na to myseľ nechceli.

A predsa smrť má už svojich nariadených, ako assentkommissia má svojich rekrútov prednariadených. Len že ona s každým ináč nakladá. Z niektorých ona už po prúde robí sebe posmech. Niektorým — prv než ich vyvolá zo sveta — ošklbe hlavu a vytrhá vlasy aj s koreňom a nechá im celkom holý, hladký execirplac na hlave, ako by im chcela umrlčiu hlavu na myseľ uvádzať. Potom tiež tak vykniše zuby mnohému, že ony jeden za druhým z miesta svojho dezenti-

rujú, (ako zlí vojaci zo svojich postov) aby nemôhol užívať mäsko zato, že ono mu tak veľmi v piatok a na kantry chutnalo. K tomu aj mnohým na tvári kožu postahovala do rancov, by ju ľahšie zľahnuť môhla, keď na to čas príde. Iným zase do pľúc nádúchala zádach, kašeľ, pchanie a celý neporiadok v žalúdku a inde postvárala, by im oznámila, že u nej nový a šťastlivý rok neplatí nič.

Sprostí Zaosek! teda hneď na začiatku roka nás takto privítaš? myslí si nejeden. — Nuž veď to ja nie, lež smrť. No ale dobre, ak fa to mrzí, nechám to tak. Práve som dnes na nový rok počul sozvať na jednému mŕtvému

Betlenský chrám z vnútra.

novoročný vinš, ktorý mu až tak od srdca zavinšoval zvonár, lebo je istý, že za ten vinš dostane dobrú diškrieciu. Aj rektor si skomponoval svoj mnohoversový, dlhý vinš, lebo nebohý bol majíci. Tiež si tento nemyslel, že on bude prvý otvárať dvere cintorína v deň nového roku.

Ja ti síce tvoje novoročné radosti a nádeje pokalif nechcem, len ti niečo poviem, pozoruj: Dnes 1. januára všetci ako žobráci stojíme pred bránou nového roka; v srdciach našich sa hýbu nádej a strach! Stojíme ako pred hustou mhlou a nevieme čo je pred nami. Snád je málo tých, ktorí nazpät' za seba do minulého roku pozrú; väčšina smeravenýma očima hľadí s úzkosťou do budúcnosti: čo im prinesie rok nový? a čo im on snád ešte viac odoberie? čo bude s nami a s našimi po uplynutí 12 mesiacov? či sme už pretrpeli tie najťažšie osúdy, krivdy, trápenia a boľasti života? alebo či nás ony všetky teprv asnád vo väčšej miere očakávajú.

Akoby mnohý a mnohá radi seba žiadali bystrým okom nakuknúť do skrytosti neznámych blízkych časov? Ale koho-že sa pýtať? Budúcnosť je hluchonemá a Boh ju zakryl hustým závojom aby sme ju nevideli. A preto koľké nádeje budú zase v tomto novom roku sklamané, koľké boľasti obnovené, koľkých očí slzami zaliate!

Nejeden čepec uchytí a zachodí zase náhlivý vietor nestálej premenlivej chuti mužskej preč, pod ktorý mnohá stará netrepeživá panenka už už hlavu svoju tak pachtivo strkala! Ach, nechajú ju mládenci zase sedieť, jako starý zabudnutý hrib. Rozzelenená nádej jej zase obledne, napuchlá žľ od hnevu jej slzy do očí vytisne a horké ponosy na jazyk a pomstu do srdca položí! Niejednej mamke od rokov chystané duchny pre Aničku a Katerinku zostanú i tento rok na krokách vyseť a sa ďalej luftovať. Dcérušky by už byly pod čepec súce, a v tancoch byly už dosť šikovné, a smiechy už vedely pred bránou na ulici robiť, by pozornosť mládenčov na seba vzbudily. Iné viac nasľubovaly — bárs aj nič nedaly — a tie ich predbehly! Pre mnohú panenku stoja smutné časy, a boľastné chvíle v novom roku. V nádeji chytrého vydaju ihraly sa s ohňom a špatno si popálili svedomie a poctivosť. V novom roku užijú hanby, posmechu a plaču, starosti a farchy. Zabudnú na veselé spevy, pominú im krásne dievčenské dni a radosti. Lahkomyselnosť im oči otvorí, radi by sa videli pod zemou.

Nejeden mládenec staval seba v povetrí zlaté zámky pre manželské slasti a radosti; odrazu vkradne sa mu jeden rabovný rytier do jeho zlatého zámku nádejov a odvedie mu na ruke jeho najdrahší poklad — snúbenicu s jeho radostami preč, lebo druhý mladoženich mal forebnejší nos, peknejšie oči, bujnejšie pod nosom fúzy aj sa lepšie vedel predstaviť. A od priateľa sklamaný a od snúbenice zanechaný bývalý mladoženich so žiaľom srdca sa díva na svoj rozpadnutý zlatý nádejov zámok, a viac nových šťastlivých rokov nečaká, lež zostane starým mládencom.

Ale aj mnohý nábožný roľník-gazda stojí dnes pred bránou zamyslený a díva sa do otvoreného poľa, díva sa na stodolu, a myslí v sebe: ach Bože! ako nám vypadne

tento rok poľná úroda? Naplní-li sa naša stodola požehnaním božským? Nemoce a dúl či nenavštívia maštal našu? Tak vzdychá on a nevie nič čo bude s ním, len studený strach po jeho chrbáte sa prechádza.

Koľkí panáci a úradníckovia čakajú z roka na rok vyšší a lepší plat a úrad, ale aj tento rok ich nádej zase klame a povie im: «sľuby sa sľubujú a sprostí sa radujú!» Predbehnú ich iní, ktorým bol prajnejší nový rok a lepších patrónov im priniesol.

Abych ale nebol jednostranný a nezamlčal ešte jedno-druhé, snád musím povedať, že veru aj nejeden velebný pán, dvoj, troj a či aj viacnásobne ctihodný sa klame v očakávaní a v nádeji na vyšší stupeň hodnosti, vyznačenia a titulov, byť povýšeným. Ach, zabudli na jeho (domyslené) zásluhy. Zašmúrily sa mu jeho krásne červené ranejšie zore nádeje. Iní si sadli do jemu zasľubného štalluma, a krmníka. Iní sa opásali s červeným pásikom márnosti ľudskej, za ktorým on tolko poľoval, ako pochabé chlapča za zlatým motýlom. Iní si sadli ku veľkému masnému hrncu a lízu smätánku. Iní dostali zlatý krížik a prstienok, a jemu nechali len ten drevený s nespokojnosťou a prácami. Iní si budú pri novoročnej kolade mesto neho zo srdca spievať: «laetamini in Domino in hoc novo amo». A rektor jemu nie po latinský zaspieva pri kolade, ako to pánom spievajú, ale len po slovenský: «nermúfme sa, nedujme sa, čo nám dali rozdelme sa». Lebo aj rektor čakal za rozširovanie maďarčiny dobrý tringelt od Femky, ale aj on nič nedostal, uchvatli mu to iní, ktorí ani nemaďarčili. Aj mu ešte s kriedou na dvere napíše C † M † B † 1901., t. j.: Čo † Mohol † Byť † v roku Pána 1901., keď by sa nebol sklamal; by tento kvitúnek mal celý rok pred očima a uvažoval, aký je svet klamlivý a aké sú naše namyslené zásluhy daromné, keď ich ani nezajú oceniť.

Šťastlivý nový rok praje *Zaosek koledant novoročný.*

CHÝRNIK.

Úctivé upozornenie!

Láskave prosíme ctených čitateľov, keď pošlú predplatok na noviny, nech nezameškajú prilepiť na poštovú poukážku, na — k písaniu určité — miesto svoju tlačenu adresu, t. j. meno a bydlisko, pod ktorou dostávajú noviny. S týmto s jednej strany poľahšia našu prácu, nadovšetko ale koniec môžeme urobiť takým neprávosťiam jako je to, že noviny v svojom čase nedochádzajú.

Vydavateľstvo novín.

Jeho veličenstvo kráľ 23. decembra odcestuje z Viedne do Wallsee kde v kruhu svojej dcéry arcikňažny Marie Valerie, vydatej za Francom Salvatorom a svojich piatich vnukov ztrávi vianočné sviatky.

Naši ct. rodáci pp. Bela Ferdinandy a Adolf Kállay ml. boli 22. t. m. promovovaní za doktorov práv.

tamten na peštbudínskej, tento na kľužskej universite. Srdečne blahoželáme!

Cetynie. Vo slavnostnej dvorane kňaza Nikitu shromažďili sa dnes kniežatskí hodnostári a starešina národa a na znak úcty a povďačnosti k jeho 40 ročnému slavnému a požehnanému panovaniu kňaza požiadali, aby prijal názov kráľovskej Jasnosti. Kňaz Nikita za vernú oddanosť národa ďakoval a osvedčil, že kráľovský titul prijíma. Po tomto slavnostnom osvedčení boli služby božie a prehliadka vojska. Národ kráľa Nikitu s oduševnením oslavoval.

Vianočnú slavnosť usporiada dňa 26. dec. liptovsko-sliačanská mládež s umne zostaveným programom.

V záujme peštianskych delníkov vydal minister obchodu nariadenie, aby prvostupňové priemyselné vrchnosti ponosy delníkov bezodkladne riešili. Dosiaľ stávalo sa, že ponosy delníkov ani vypočítané neboli.

Vražda. V Spišskej Belej v noci medzi 16. a 17. dec. až do teraz ešte neznámy bezbožník istého Jána Husz, mešfana zabil. Ponevác v svojom dome celkom sám býval, len tretieho dňa sa to doznelo, keď ho v svojej izbe z rozbitou hlavou mŕtvého našli.

Smrť. Levočský mešfanosta Szönyi vo Viedni, kde k operácii išiel, po operácii dňa 18. dec. zomrel.

S cigarettou okolo pušného prachu. V Oravici kupecký pomocník Otto Tuttl stal sa obeťou svojej nepozornosti. Bol na tolko ľahkomyselný, že s horiacou cigarettou v ústach presypal pušný prach, pričom z cigarety jedna iskra padla do prachu, ktorý s veľkým rachotom vybuchol a Tuttl roztrhol na kusy.

Oheň. V Levoči pred krátkom zase bol oheň. Niekoľko domov zhorelo.

Belansky (Spiš) gazdovsky spolok dňa 16. dec. 25-ročné jubileum svojho jestvovania držal.

Influenca v Rusku. Z Moskvy oznamujú, že mnoho osôb onemocnelo na influencu. Predošlý piatok zomrela na influencu kňažna Gagarinová. Podobné zprávy dochodia i z Petrohradu kde nemocnice preplnené sú už chorými.

Stoličný notár v žalári. Hontiansky stoličný notár, Ludvik Tóth, je v žalári. Je už starý človek, býval vždy stoličným hodnostárom a hral veľký vlastenecký zástoj. Nedávno začal ale ministerský povereník Ladislav Kaffka zkúmať smetiská v niektorých stolicích a veru nutno soznať, že ačkoľvek vrana vrane oko nevykole, táto kavka predsa mnohých poklala. Tak i Tótha. Prišli mu na stopu krádeži zo sirotských peňazí. Tóth síce škodu vynahradil ale pre úradné zpreneverenie ho predsa neminul trest. Odsúdený je na poldruha roka do žalára. Sedí v Balašských Ďarmotách.

Úmrtnosť na svete. Dľa najnovších výpočtov zomre ročne na celom svete približne asi 33 millionov ľudí. Každodenne umiera 91,555 ľudí, každú hodinu 3720 a každú sekundu teda najmenej jeden človek.

Vlámali sa do kostola. Minulej noci vlámali sa v Pešti neznámi zločinci do nového kostola v Alžbetovskej štvrti. Zlodeji rozlámali skryňky s obetiami. Z týchto odniesli asi 40 korún; ostatné skryne nevládali polámať.

Vrazili i do sakristie a pobrali z priečinkov peniaze. Iných vecí sa netýkali. Zpomedi cenných predmetov chýba len jedna strieborná nádoba na svätenú vodu.

Zaujímavá štatistika. Počas parížskej svetovej výstavky arretovali na výstavišti 13,007 osôb.

Stávk. Istý londýnsky fabrikant stavil sa o veľkú summu peňazí, že z vlny o 7. hodine ráno s oviec nastrihanej, bude mať kabát o 7. hodine večer ušitý. Stávku vyzvaný prijal. Pod dozorstvom zvlášť vymenovanej k tomu komisie ostrihali o 7. hodine ráno päť oviec, vlnu vypraly vo fabrike a hneď nato dostali ju tkaleci do práce ktorí boli s ňou hotoví po 1. hodine popoludní. Krajčír dohotovil potom kabát stotočne do 7. hodiny večer a fabrikant vyhral stávk.

Nešťastné korhel'stvo. Nešťastnou, náhlou smrťou zahynul 12. t. m. gazda demänovský (v Liptove) a otec sedmoro maloletých detí, 41-ročný Ján Vyparina-Kostka. V spomenutý deň predpoludním s kamarátom Urbanom išiel do krčmy Beerovej v Demänovej a sedel tam pri pálenke až do poludnia. Urban opitý odišiel domov a opitý doma zaspal. Keď Vyparina domov nechodil, žena poslala najprv chlapca pozrieť ota do krčmy. Chlapec sa vrátil domov a rozpovedal, čo videl, že otec i s druhým sedí pri pálenke. Neskôr išla žena sama po muža, ale v krčme nevidela nikoho a mladá židovka-krémárka, ktorej sa dopytovala, že kde je jej muž, odpravila ju vraj tým, že ona nevie. Keď ustarostená žena nemohla najst muža nikde v dedine, vrátila sa ešte raz do krčmy a keď dopytovala sa znovu krémárky, tá jej so smiechom povedala, že či ho nevidí, že však je tam — pod stolom (pod táľou)! Žena nahne sa k mužovi, chce ho zbudiť, — no darmo, chlap bol už mŕtvý. Mŕtvolu pochovali 14. decembra len dočasne, lebo v tejto veci má zakročiť súd. Zomrelý bol najlepším gazdom v Demänovej. — Nešťastné korhel'stvo! Nešťastný, zaslepený ľud!

Uhorské sejivo v Egypte. Hospodársky spolok v egyptskom meste Kaire dal si z Uhorska doviezť desať hektolitrov pšenice a 8 hektolitrov jačmeňa, ktoré mieni tam na prábu dorábať.

Vyzdvihovanie a odtiskovanie domov sa v skutku už i v Uhorsku započalo. Na Margitskom ostrove pri Budapešti vyzdvihli už dva väčšie domy a podmurovali ich a okrem toho jedon na viac metrov odtiskli. Pri tejto práci veľkými škripcami domy posťahovali, vyzdvihli a na valcoch ďalej odtiskli. — Teda nie na hrachu, ako keď v «Kocúrkove» kostol odtiskali.

Zivot za karty. V Marmaros-Szigete v minulom týždni istý vojenský oficier prehral na kartách nie len svoje peniaze, ale aj vojenské peniaze bataljonu, ktoré boli u neho složené. Pre toto by bol býval prísne trestaný a aby tomu vyhnul, najprv na toho tri razy strelil a poranil, kto od neho peniaze vyhral a potom seba zastrelil.

Veľký «priateľ» Boerov. Viedenská polícia po tieto dni chytila a súdu odovzdala istého Kapuscháta, ktorý zaviedol sbierku udajne na dar pre transvalského präsidenta Krügera, ale peniaze neobrátil na dar, lež ich on spotrebil a okrem toho i kaucie vylákal od viac osôb.

Bez práce. Dľa úradného výkazu je koncom tohto týždňa v Pešti 6156 delníkov bez práce. Pohľadávka so strany zamestnávateľov je nepatrná; do Veľkej Bytče hľadá sa hodinár, ktorý by sa tam osadil.

Učiteľ je verejný úradník. V mnohých záležitostiach. menovite ale v záležitostiach trestných, vyskytla sa tá otázka, či učiteľ považovať sa má za verejného úradníka. V posledných časoch totiž menovite v hlavnom meste viacerí napadli, ba telesne insultovali učiteľov. Urazený učiteľ pravda hľadal si zadosť učinenie, ale tu často vädila neriešená otázka, či kráľ. fiškál má z úradu zaviesť postup proti obžalovaným, alebo či učiteľ jako súkromná osoba má sa obrátiť na súd. V jednej podobnej záležitosti minister výučby obrátil sa s tou prosbou na ministra pravosúdia, aby sdělil svoju mienku o tom, či sa má učiteľ považovať za verejného úradníka alebo nie. — Minister pravosúdia teraz sdělil svoju mienku a povedal, že učiteľ účinkujúci pri štátnej alebo akejkoľvek verejnej škole, považovať sa má za verejného úradníka. To toľko znamená, že keď učiteľa v jeho verejnej úradníckej jakovosti stihne nejaký nápad, kráľ. fiškálát povinný je z úradu zaviesť trestný postup proti tým, ktorí učiteľa napadli a urazili.

Oškodení veritelia. Tunajší klenôtník istý Markus Weisz na úver poskupoval rôznych klenôt v cene 120,000 korún a potom ušol do Ameriky. Pred vysadnutím na loď poslal svojmu dielovedúcemu dopisnicu, na ktorej len toľko napísal: Teraz vysadujem na loď. Pískam na veriteľov. Dobre sa majte.

Niet už milosrdných ľudí. Na parížskej výstave bolo viac pichslí pozavesovaných na milodary pre chudobných. Teraz po výstave ich otvorili a vo všetkých cez celú výstavu nesosbieralo sa len 58 frankov a 65 centimov. Výstava trvala za pol roka, viac milionov osôb ju navštívilo a len ten malý obnos sa sosbieral. Asi na 20 tisíc navštevovateľov pripadne jeden krajiarový milodar.

Omilostení väzni. Pri vyslaneckých voľbách v r. 1896. v liptovskej obci Lieskovej bol sa ľud vzbúrili, pričom žandári i strelili na ľud. Po zavedenom vyšetrovaní viac osôb odsúdili na 3—12 mesačné väzenie, ktoré už započali. Po tieto dni novovymenovaný kr. fiškál pri svojom nastúpení úradu dal na vedomie, že Jeho Veličenstvo kráľ omilostil väzňov, z ktorých 6 mali ešte po jednom roku a 22 po 6 mesiacov vo vezení ostať.

Preložený jarmok. Vo Vrbovom (nitra st.) výkladný jarmok miesto 1. januára budúceho roku bude sa odbývať 2. januára.

Obete biedy. Úžasný prípad udal sa večera v malej osade Szabó-telep zvanej, medzi Malou Pešťou a Erzsébetfalvou. Zamočnik Jozef Baumann už dávnejšie bol ochorel a odtedy so svojou početnou rodinou trpel veľkú biedu. Večera predal posledné imanie svoje: jeden starý stôl, za ktorý dostal 2 koruny. Žena jeho za tieto peniaze navarila večeru. Sotva tušila, že poslednú v živote. Keď totiž celá rodinka nasítená ľahla si spať, Baumann, keď už ostatní spali, vstal a rozoberúc rúry železných kachiel silno zakúrnil kamenným uhlím, potom pozapchával všetky

otvory, ľahnul si zas, aby viac ani nevstal. Keď ráno susedia sli sa podívať prečo Baumannovci nevstávajú, našli celú rodinu: muža, ženu a ich päť dietok — mŕtvých. Zadusil ich plyn kamenného uhlia, Baumann tak chcel zachrániť svoju rodinu od ďalšieho hladu a biedy.

★

Müller-ov dvojnásobno-elektromagnetický kríž, ktorý sa za krátky čas svetochýrnym stal, hojí všetky tie nemoce, ktoré sú v ozname pomenované. Medzi veľkou počtu prichádzajúcich listov, ktoré dobrotu tohoto kríža chvália, jeden nasledujúce znie: Budapešť, 19-ho nov. 1900. Veľactený p. Albert Müller! Dolupodpísaný som Vami hotovený dvojnásobno-elektromagnetický kríž jeden mesiac nosil, ponevác som mnoho trpel na chorobu nervov. Všetky inšie liečenia mi neosožili, jedine od tohoto kríža mi boľasť prestala. Nechcem zameškať mojej povinnosti zadosť učiniť a aj na tomto mieste Vám vyslovujem veľkú vďaku a som hotový Váš kríž dvojnásobno-elektromagnetický, čo najrýchlejšie účinkujúci, bárskomu dôverne odporúčať. — S hlbokou úctou Anton Farkaš, počtový úradník. — Adressa: P. Albert Müller v Budapešti, V., Vadász u. 42.

DOPISY.

Z vidieku, na Dušičky.

Hlava IX.

Smierčí súd.

§. 40. Všetky rozopry medzi členami spolku jakžto takými vzniklé, podliehajú vybaveniu smierčieho súdu z oboch sporných strán zpomedzi členov spolku volených tak, že si každá stránka vyvolí po jednom sudcovi a títo vyvolia si tiež zpomedzi členov spolkových jedného tretieho za predsedu. — Vyvolený člen spolkový musí voľbu túto na seba prijať a v porozumení s tým druhým toho tretieho za predsedu vyvolí, do súdu zasadniť a spor riešiť. — Proti rozhodnutiu tohto smierčieho súdu niet odvolania.

§. 41. Urazená sťažujúca sa stránka zašle svoju sťažnosť písobnité v dvoch vzorkách tomu členovi, ktorého si zo svojej strany za III. sudcu vyvolila s tým požiadanim, aby stíhanú stránku doručením druhopisu s ťažnosťou o spore uvedomil a ku vyvoleniu si svojho sudcu vyzval.

§. 42. Takto stíhaná stránka pošle svoje osvedčenie na obranu prednesené písobnité v 2 vzorkách svojmu vyvolenému sudcovi a tento, doručiac druhopis obrany sťažujúcej sa stránke, dorozumie sa s vyvoleným sudcom sťažujúcej sa stránky predsedovi.

§. 43. Ku tomuto požiadaní člen musí toto vyvolenie prijať, čas a miesto ku zasadnutiu určiť, ta sudcov oboch stránok povoláť a tam súd zadržať.

§. 44. Tomuto predsedovi sdelia sa predne tak sťažnosť ako aj obranné osvedčenie, a jestli to on za potrebné uzná, môže i stránky ta povolať.

§. 45. Proti rozsudku tohto smierčieho súdu niet odvolania, a jeho výroku musí sa každý podrobiť.

Hlava X.

Rozpadnutie sa spolku.

§. 46. Trvanie prítomného spolku určuje sa na neurčitú dobu, ale v tom prípade, keďby spolok tento prítomnými stanovami vytknutý cieľ a postup, pofažne kruh svojho pôsobenia nezachoval, alebo pokračovaním svojej činnosti záujmy štátu, alebo hmotné záujmy svojich členov znebezpečoval, môže uh. kr. vláda jeho účinkovanie bez meškania pristaviť, a po takomto pristavení zavedeným riadnym vyšetrovaním zistenému výsledku zodpovedne aj konečne rozpustiť, alebo prípadne ku prísnemu zachovávaní stanov pod zahrozením konečného zrušenia prinútiť.

§. 47. Na pád zaniknutia Tovaryšstva ktorýmkoľvek spôsobom zadrží sa ešte jedno mimoriadne valné shromáždenie, ktoré tajným hlasovaním určí ten cieľ, na ktorý sa majetok spolkový bude mať obrátiť alebo vynaložiť.

Toto uzavretie má sa pred jeho uskutočnením uh. kr. ministromi vnútra predložiť.

Dané na Dušičky, 1900. roku.

Prosím priateľov vecí ku tomuto predmetu prehovoriť.

Ilský.

Olyphant, Pa. 4. dec. 1900.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Dôstojný a mnohovážený Pane!

Nás Slovákov je tu pekný počet, ale jakosi málo dávame o sebe znať, jako tu žijeme v tom novom kraji. Prvými vystahovalcami boli pravdepodobne naši chýreční drotári, ktorí «prerajzovali» takmer celý svet, ale o slovenskom vystahovalectve do Ameriky môže byť reč len od rokov 1880, keď hlavne z východných stolíc Uhorska jako zo šárišskej, zemplínskej, abaujskej a spišskej sfahovali sa naši drahí rodáci. A kde usadzovali sa najviac naši ubohí rodáci, ktorých nešťastná politika liberálna vyhnala z rodnej zeme? Ponevác takrečeno všetei vystahovalci, pridúe do Spojených Štátov amerických malj málo «tých drobných», nuž ostali trčať na východe a tak v krátkom čase povstaly na východe dosť veľké slovenské kolonie. Keď už bol hodný počet našich rodákov popopolu, aby dokázali svoju vernosť ku svojej viere a materinskej reči, začali stavať svoje slovenské kostoly. Bolo to v rokoch 1885—86. keď naši bratia začali stavať svoje chrámy Božie. V tom čase povstaly noviny, spolky, ktoré ešte viac spojily roztratenú Slovač v Amerike a tak potom povstaly nielen rozličné slovenské spolky, ale tie spolky behom času spojily sa v jeden spolok, utvorily jednotu. Tak utrovil sa r. 1889, Národný Slovenský Spolok, potom roku 1890 založená bola I. Katolícka Slovenská Jednota v Amerike, ktorá dnes, po 10 rokov, má vyše 14 tisíc údov a okolo 65 tisíc dollárov majetku. Jak Nár. Slov.

Spolok, tak aj Kat. Jednota má svoj orgán, ktoré blahodarne rozsievajú semeno kresťansko-slovenskej osvety medzi svojima údami.

Behom času povstalo nielen viac spolkov, ale aj jednot, medzi ktorými prvšie miesto zaujímajú Pennsylvanská rim. a gr. katolícka jednota a evanjelická jednota. Horespomenuté jednoty dávajú pekný obnos, keď daktorý úd jednoty zomre. Tak I. Kat. Slovenská Jednota dáva posmrtnú podporu po zomrelom údovi 900 dollárov (asi 2200 zl.), ostatnie organizácie dávajú po zomrelom údovi 600 dollárov (asi 1475 zl.). Nielen že horespomenuté Jednoty dávajú posmrtné podpory, ale tiež udeľujú podpory ich jednotlivé čísla v páde choroby a okrem toho pestujú kresťanského slovenského ducha. Prečo Slováci v Amerike napredujú? Ponevác majú dobrých vodcov, dobré časopisy, ktoré povzbudzujú ľud slovenský, aby pridržal sa svojej viery a svojej reči.

Kto je tomu na príčine, že hlavne náš ľud slovenský, tak hífne sfahuje sa do Ameriky? Tomu jedine na príčine je uhorská vláda, ktorá nestará sa o potreby svojich občanov a vrhá ich do pazúrov nesvedomitých niektorých židákov. Hlavná čiastka našich slovenských vystahovalcov neide sem z rozkoše, ale — ponevác nemôže vyžif na pôde otcov svojich ide — za chlebom ďalej. Keby vaša vláda starala sa o ľud a nie o iné nepotrebné veci, verte mi, že náš dobrý slovenský ľud ostal by doma. Žandármi a bodákmi nedá sa zastaviť vystahovalectvo, ale jedine staraním sa tiež aj o chudobný slovenský ľud. Darmo bude strážiť p. minister hranice so žandármi; biedou bitý ubohý náš človek nájde spôsob, aby sa vyšmiknu, z tej uhorskej, liberálnej dobroty a hľadal si chleba tam, kde nielen jesto dosť chleba, ale aj ľudskej svobody.

Pane minister a ostatní zástupcovia ľudu pomáhajte mu, a on nepôjde v cudzí svet. Ale biť ho, nedopriať mu ani len najmenšej svobody, a potom ešte strážiť hranice je prinajmenej rečeno, smiešne.

Viem pády, ktoré svojim časom podám ľudovým vyslancom, kde náš slovenský ľud bol stonásobne vycieciavaný od nesvedomitých kazárov a úrady vediac o tom mlčaly ani ryba vo vode. Kde tu môže byť reč o odpomôžení biede, ktorá už od dávna zúri medzi našim ľudom?

A potom ešte tí páni pri masných hrncoch opovážia sa povedať, že náš ľud nie je dosť vlastenecký. Kto že je väčší vlastenec, či ten, čo ustavične len z vlasti žije a nič nerobí, alebo ten, ktorý — súc ďaleko od svojej vlasti — nielen že platí daň, ale ešte všetky zarobené mozole posielal svojej rodine? Kto je teda väčším vlastencom, či ten, ktorý len ustavične kričí, alebo ten, ktorý fažko pracuje a napomáha tú vlasť svojimi fažko zarobenými grošmi? — U vás len krik platí, ale inde takito vlastenci dostali by na chrbát.

Vy, ktorí máte kormidlo v rukách, starajte sa o všetkých obyvateľov krajiny a nie len o niekoľko liberálnych kortešov.

Srdečný pozdrav zasielam všetkým cteným čitateľom «Kresťana», som Váš oddaný

Ján Ohňoslav.

Pút' do Jeruzalema.

Odhod: 6-ho januára 1901 z Budapešte na Rjeku, Terst, Brindizi, Corfu, Fatras, Piraeus, Smyrnu, Rhodes, Beiruth, Jaffu, Jeruzalem — nazad: Jaffa, Fort-Said, Alexandria, Brindizi, Terst, Rjeka, Budapešť.

Ceny do Jeruzalema: III. trieda 157 zl.

“ II. “ 340 “
“ I. “ 430 “

I. a II. trieda so stravou na lodi a v Jeruzaleme, pre III. triedu len v Jeruzaleme. — Povedie: Gedeon Dömötör, farár v Budapešti, II. okres Bombatér, kde aj programm dostať.

Odkazy redakcie.

Všetkým našim ct. dopisovateľom a horlivým spolupracovníkom prajeme zo srdca šťastlivý nový rok! Budiž Vám všetkým Všemohúci Pán Boh hojnou odplatom! — Spolu dávame na vedomie všetkým, že zakaiaľ volebné pohyby trvať budú, my nebudeme za ten čas len také dopisy uverejňovať, ktoré sa na agitácie volebné vzťahujú. O takéto tedy dopisy prosíme vás každého bratskou dôverou. Píšte vždy len na krátko. Spomeňte vo vašich dopisoch krivdy a násilností úradných medzitok, tiež akí sú kandidáti, akí voličia, akí vodcovia.

Pohronský. Tento preklad je utešený; lepší od tamtých. Že ste Kresťana nedostali? My sme veru všetky čísla Vám poslali; no nahradíme to.

Juraj Chudý katolík v N. M. Nebojte sa, ten dopis neblíži nikomu, ba je dobrý, lenže teraz mátožia voľby, nuž musíme sa s tými zaoberať. Ale čo sa vlečie, neutečie.

A. Scsaszyi v Š. Dopis váš uverejníme, snáď už v budúcom čísle. Je pekný, povzbudzujúci.

J. V. Zavidovic. Bosna. Všetko pošleme, Boh Vám tam pomáhať.

L. J. v K. u. p. R. Upozorníme na to tlačiareň sv. Gerharda. To sa mohlo z omýlu stať, keďže sa tých kalendárov mnoho rozposiela. Nás do toho nič.

Emmanuel Filkorn. Za utešené riadky Pán Boh Vám ráčiz odplatí!

J. B. v Ziline. Vidíte, že máme mnoho dopisov a potom tu sú nám čo chvíľa voľby. Aj iným sa stane, že nemôžeme im uverejniť dopis. Nuž odpusťte! 2 koruny sú na Kresťana predplatené, aspoň tak som poručil. Ak možno bude, prezremo posledný dopis ešte raz a uverejníme, trebárs v najbližšom čísle. Len trpezlivpsť.

Našich remeselníkov a kupcov upomínáme, aby sa dali u nás oznamovať. «Kresťana» všade znajú — a reklam je veľká moc, len jej treba rozumieť!

V. M. pokladník v Z. V Kresťane nieta miesta p-e váš dopis, lež prepracujeme ho a dáme do «Listov Sv. Antona.» Ako badám, vy sa tam čestne chováte. Sláva Vám! Musíte mať akiste dobrého Majstra. Ak je tak, teda si ho čítate a proste Boha, by mu bol na pomoci.

Rovnianský občan. Dopis je dobrý. Kadenáhle nám bude možno, uverejníme vám ho.

R. Briestyenszky. Čo ste o tých nemocách písal,

to je všetko aj v Kneippových knihách opísané, nuž ale zato nič. Keď nám bude možno, uverejníme váš článok. Mohli by ste nás vyhľadať dakedy.

J. B. v Rovném. Ten dopis bol snáď v opravdovom, lebo my by sme také niečo neuverejnili. Česť napadanú brániť je nám povinnosťou: tedy aj dopis váš na každý pád uverejníme.

Ny. F. Szered. Idte svojmu pravotárovi a žiadajte si všetky písma svoje; menovite žiadajte písmo, (vysvedčenie lebo poštový receptis) o tej appellácii. Potom na základe tohoto dajte si napísať prosbu k patričnému súdu, v ktorej žiadať budete znovu riešenie vašej záležitosti. Vám potom budú museť odpovedať.

Ceny potravných článkov.

Upozorňujeme ct. obecnstvo, že temer všetky ceny sú v korunovej mene značen. Teda dobrý pozor na to dať. Ďalej na miesto 100 klgr. (metr. cent) je mnohokrát tovar len po 50 kiloch značený:

Pšenica: Potisská 7·25—7·65 kor., peštianska 7·25 7·50 kor., z Báčky 7·10 kor., banátská 7·30 korun.

Raž: ———— 6·90 kor.

Jačmeň: na krm 5·50— — korún, do pälence 6· — — — kor., na várku 7· — — — kor.

Kukurica: 4·30—4·70 kor.

Múka pšeničná po 100 kil.

Číslo:	0	1	2	3	4	5
Cena:	24·40	23·20	22· —	21·60	20·80	19·80
		6	7	7½	8	
		18·20	15·60	13·60	10·80	

Otruby po 100 kil.: drobné 8·30 korun, hrubé 8·60 korun.

Proso: 2·20—5·60 kor., všetko po 100 kil.

Ovos: 5·50 — — kor.

Strova: *Fazula* veľká biela a okruhlá po 7·75. — — brnavá 7· — — —, pestrá 5· — — —, drobná 9·25—9·75, cúdená — — — —. *Hrach:* 10· — — — 12· — — —, lúpaný 18· — — —. *Šušovica* horšia 11· — — —, lepšia 14· — — —. *Mak:* 25· — — — 26· — — —, všetko po 50 klgr.

Semená: Červená datelina nová 62· — — — 70· — — —. Lucerna 41· — — — 50· — — —, všetko 50 klgr.

Sviňská masť 124—126· — —, Slanina ³/₁₀₀ 120· — ⁴/₁₀₀ 116· — — —, udená dobrá slanina 116· — — po 100 klgr.

Lekvár srbský transito 42· — — — 44· — — po 100 klgr.

Petrolej trojkřížový 47· — —, dvojkřížový 45· — — za 100 klgr. netto.

Olej repcový 80· — — — za 100 klgr.

Remeň: funtovice k. 154—160; terey prima k. 150—158; anglické odpadky k. 145—148; teľaciny k. 460—470; pitlingy 270; koňaciny vrázkované k. — — — —; tažené k. — — — —

Bliskavý remeň k. 145—150; prsné listy k. 175—180; horniacke futrienky: strednie k. — — — —, väčšie — — — — metr. cent.

Spisy redakcii zaslané.

Mariacella v St rsku. Opisali Frant. V. Sasinek a Rupert Reháč. Vydal Martin Kollár, farár v Nádaši a Redaktor «Katol. Novin» v Trnave. Tlačou Adolfa Horovitz. Cena 20 halierov.

«**Ježiš, priateľ dietok.**» Modlitby a piesne pre katolícke školské dietky. Sostavil Štefan Janovcsik, farár likavský. Sodobrením cirkevnej vrchnosti vo Spiši. Tretie vydanie. Lipt. Sv. Mikuláš. — **Cirkevné piesne** na povsedné dni ku sv. omši s notami. Vyňaté z modlitebnej knižky «Ježiš, priateľ pietok.» Sostavil Štefan Janovcsik. Ružomberok 1900.

Ružencová knižočka. Albána Stolza, myšlienky o zoltári (ruženci). S obrázkami. Strán 76. Cena bola 15 kr., teraz 16 halierov.

Litanie loretské. Výklad litanii. Krásne vystavená knižočka s obrázkom. Strán 52. Cena bola 26 kr., teraz 26 halierov.

Katolícke Hlasy:

Č. V. Či je Martin Luther spoľahlivý sprievodca do neba? Strán 67. Cena bola 12 kr., teraz len 16 hal.

Č. VII. Kto je Ježiš Kristus? Str. 19. Cena 4 hal.

«Ja som nepoškvrnené počatie», to jest **Lurdská Panna Maria.** Modlitebná knižka zvláštne pre čitateľov lurdskeho zjavenia Bl. P. Marie s lurdskými litaniami, novenami a dvoma lurdskými piesňami. Spracoval Jozef Kompánek, farár veľko-ostratický v biskupstve nitrianskom. Druhé opravené vydanie. Dostať: Tlačiareň Karla Salvu v Ružomberku (Rózsahegy). Cena v plátne viazaného výtisku s poštou 65 kr.

Rozpomienky a kresby. Napísal Pavel Kuzmány. Sú to samé kratšie, veľmi milé, zábavné a poučné rozprávky. Sú ony zriedkavé skvosty v našej slovenskej spisbe: plné vtipu a pekných opisov, plné žartu a vážnych myšlienok. V nich vidíme Slovensko tak verne opísané, že láskou zahorí zaň každý, kto prečíta si Kuzmányho «Rozpomienky a kresby». Myslíme, že najkrajšie uctíme si pamiatku nebohého tým, keď rozširovať budeme tento krásny spis jeho. S tým i našu ľudovú spisbu podporujeme, lebo čistý zisk daroval na vydávanie spisov pre ľud. Cena jedného výtisku je koruna, s poštou o 10 halierov viac. Objednať možno knižočku i v administrácii «Ľudových Novín».

Srdce k Bohu. Katolícka modlitebná, poučná a spevácka knižka. Dľa P. Aug. Lehmkuhla S. J. a iných najlepších a najnovších prameňov spísal a pobožnému a pracovitému ľudu svojmu podáva Martin Kollár, farár v Nádaši, redaktor «Katolíckych Novín». So schválením najdost. Ordinariatu arcibiskupského v Ostrihome. Na oslavu Spasiteľa Ježiša Krista koncom 19 a začiatkom 20. storočia svojím nákladom vydáva Spolok Sv. Adalberta (Vojtecha) v Trnave. 1899. Tlačou «Austrie» Franca Dolla vo Viedni. Str. 571. Cena neviaz. výt. 1 koruna 20 hal., viaz. výt. v plátne 2 koruny, viaz. v koži so zlatorezom 2 kor. 50 hal., v chagr. so zlatorezom 3 kor. a so spinkou 3 kor. 20 hal. Titulný obraz: Sv. Rodina.

Tlačou a nákladom Karla Salvu v Ružomberku vyšly nasledujúce odporúčania hodné spisy:

Hrsti príkladov. 220 príkladov zo života nábožného, veľmi poučných. Strán 131. Cena sošitého výtisku bola 30 kr., teraz 30 halierov; tvrdo viazaného 38 hal.

Na túto knižku zvláštne upozorňujeme. Na dary pre ľud a školákov lepšej niety.

«**Ja som nepoškvrnené počatie,**» to jest **Lurdská Panna Maria.** Modlitebná knižka. Spracoval Jozef Kompánek, farár veľko-ostratický. Druhé opravené vydanie s povolením cirkevnej vrchnosti.

Do pozornosti

pánom roľníkom!

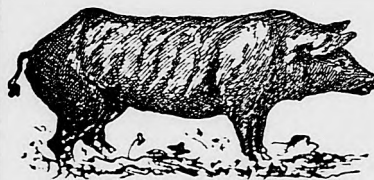
Každoročne objednávate mnoho hospodárskych strojov, a to z väčšej čiastky od firiem, ktoré Slovákom a kresťanom nežičia. Stroje sú obyčajne z ďaleka, drahé a v mnohých pádoch plané.

Kto potrebuje a chce si objednať **dokonalé, solídne a trváce hospodárske stroje**, — lebo príslovie je: čo je **dobré**, je i **lacné**, — nech sa obráti na nižepodpísaného a žiada si cenník jeho hospodárskych strojov. Tento sa mu dopošle zdarma a franko. Veď už i železničný dovoz z Bytče je lacnejší, nežli z Nemecka, z Rakúska alebo z Pešti.

Michael Treskoň,

strojník a majiteľ dielne na hospodárske stroje
v Bytči (Nagy-Bittse).

Pozornosti našich hospodárov

čo najväčšie odporúčame po celom svete rozšírený a za výborne účinkujúci uznalý liek

proti
dúlu sviň,

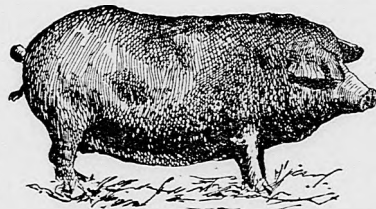
ktorý obmedzuje šírenie sa choroby tej; výbornou svojou chemickou silou nielen od rozličných chorôb zachráni ošipané, ale aj vykrmeniu týchto v najväčšej miere pripomáha: o čom mnoho tisíc ďakujúcich listov a osvedčení svedčí. — Cena spolu s návodom jedného pôvodného polkilového balíka je

koruna 1.—

jednokilového väčšieho

koruna 1.80

19 kilového balíka franco
posiela

Szent-István gyógyszertár Somogy-Szill.

Taktiež tam je k dostaniu, pri lámke, lupaniu, rheume, pri neduhoch krížov a iných kostí znamenite účinkujúci

Balsam proti lámke

ktorý už pre mnohým prinavrátil úplne zdravie, — o čom pôvodné dokumenta svedčia. Pri riadnom užívaní povyháňa akékoľvek neduhy kostí, organizmus nápadne posilňuje, a týmto spôsobom jeho prirodzená vlastnosť je, že telu mladistvú ohybnosť dodáva.

Cena jednej pôvodnej skl. i s návodom je **kor. 1.40.** Jednej väčšej pôvodnej skl. **kor. 2.40**

KAROL MOLLER

vínokupec

v Trnave, Belokráľ u. č. 433.

doručuje

Biele stolové víno 1 litrovej fľaši 40 kr.
Biele pečienkové víno z pivnice p. gr. Teľkyho 50 kr.
Muškátové biele z roku 1895 s obsahom 7 zl. od gr. Teľkyho 75 kr.

Perla Karpátov, výbor vína z roku 1892, 0'6 l. Zvlášte pre chudokrevných a zotavujúcich sa chorých 85 kr.

Prázdne fľaše prýmú sa nazad po 10. halieroch ak môj nápis je na nich.

Vína v sudoch.

Od 50 l. vyše bez dane po 100, 200, 300 l. atď.

Terajšia cena stolového vína je po 100 litroch 26 zl.

« « pečienkového vína « « 34 «

Ostatné putovanie do RÍMU!

1900. decembra 2-ho.

Cestovanie do Jeruzalemu a na Svätú zem

1901. februara 1-vej polovice.

Oby dve cesty riadi

„MAGYAR UTAZASI IRODA“

Budapest, IV., Zsibárus-utca 1.

Darmo a vďačne dáme vysvetlenie.

Neslýchaná lacnota!

1 kgr. bársakej farvy olejovej farby
50 hal. (25 kr.)

1 kgr. Prima Patent I-á Firnis 72 hal.
(36 kr.)

Samopozlatník.

Každý môže si sám pozlátit' obrazy lebo zrkadlo
spolu so štetcom 1 fl'asa 50 hal. (25 kr.)

Dostat'

u bratov Brüll

diel'novom sklade

Budapest, VII., Dob-utca 46.

Dvojnásobne elektromagnetický križ

Nie Voltov križ!

R. B. Nr. 86967 uzdravuje a rozveseľuje, za čo dobre stojíme pri lámke, lúpaniu, astmatických galibách, beznivosti huchaniu uší, migrenu, čaniu uší, isebli, záduhu, nervov, influenze, udieraníu krve, krčom, proti všeobecnej slabosti a. t. d.

Nie tajní

prostriedok!

I 20-ročné choroby byly už takým spôsobom odstránené.

Celkom zvláštnym spôsobom upozorňujeme ctené obecnstvo, že môj apparát nemá sa pomýliť s apparátom Voltu, ktorý na základe svojej neúčinnosti nielen v Nemecku, ale i v Rakúsku je zakázaný, kdežto moja dvojnásobne magnetiční križ nr. 86967 na základe svojej vymeranej liečacej sily zvláštnym spôsobom sú odporúčané. — Ten chorý človek, ktorý by týmto prostriedkom aspoň behom 45 dní nebol uzdravený, naspät' dostane svoje peniaze. Kde nič nemohlo pomôcť, prosím môj apparát upotrebiť.

Malý apparát stojí 4 krun. ktorý je len pre deti a pre veľmi slabé ženy.

Veľký apparát 6 krun. Pri ťažkých chorobách zastaraných aj 20 rokov sa má upotrebovať.

Len pre zastaralé choroby a influenzy. S doberkou alebo s vopredným poslaním peňazi rozposiela hlavná ústredná predávajúca miestnosť pre vlasť a cudzozemsko

ALBERT MÜLLER,
Budapest, V., Vadász-u. 42 M. Kálmán-u. na rohu.

Založená 1735.

*

Telefon 395.

Mestská lekáreň k ČIERNEMU ORLOVI Temešvár,

vnútorné mesto, námestie sv. Juraja
Adresa telegrammu: Mestská lekáreň, Temešvár.

Chýrečný aether proti lámke a lúpaniu je najvýbornejším prostriedkom proti lámke, lúpaniu a iným reumatickým chorobám, proti trhaníu, boľasti nervov, pichaniu, boleníu zubov atď. Účínok je istý a chytrý, obyčajne po 1—2 natrení. Nesčíselné vďakočinenie to dokazujú. Cena flaše 2 koruny, cena flaše na prábu 1 koruna.

Vodka na prsá a na plúca: Výt'ah z kolociera s vápnom fosforového kyslíku stal sa svetochýrnym následkom výborného výsledku, doposiaľ je neprekabáteným prostriedkom hojacim, ulavujúcim a soslňujúcim zvlášte pri kašli, somárskom hurute, pri zlých plúcach, pri plucovom hurute, pri zachripnutí atď. Vefa vďakočineníu potvrdzuje istý výsledok tohoto prostriedku. Cena jednej flašky 2 koruny, flašky na prábu 1 koruna.

Krv čistiacie pilulky temešvárskej mestskej lekárne veľmi dobrú stolicu robia, ktorá chytró a prajne účinkuje bez toho, že by prameňom krčov bola, alebo aj v tej najmenšej miere nebezpečná bola, a preto tie pilulky odporúčame zvlášte pri tvrdej stolici, pri žalúdkovom hurute, pri zimnici, keď človek nemá chuti po jedle, a pri všetkých chorobách tak žalúdka, jako i brucha. Jedna škatulka 42 halierov, šest' škatuliek 2 koruny, 10 halierov.

Tieto vyprobované a za výborné uznane prostriedky dostat' jedine v temešvárskej mestskej lekární, a len vtedy sú opravdivé sú-li obdarené obrannou známkou a podpisom. A preto varujeme sa falšovaných a napodobňovaných falšných vecí.

Posielame s doberkou, alebo predbežným poslaním summy (i s pričinením 32 halierov na balikovanie a poštové útraty) Objednané vyše 10 korún franco.